

Улуус Мунһабын IV-с сессиятыгар

ПРОГРАММАЛАР ҮЛҮЛҮННҮЛАР

Олуңньу 4 күнүгэр Улуус Мунабаһы төрдүс сессията ытылынна. Сессияны Улуус Мунабаһын председатели В. И. Новгородов салайан ытта.

Сессияда барыта 7 болтуруусу керүүлүбүздөн бастагынан "2002-2004-ж. буруйу оңорууну утары оңуууну куутуудуга Программаны бизиргалин" килгизилинсе. Информацианы улуустары ис дндала отдалын началенига К. К. Неустров оңордо. Кини 2001-жылга улууска барзодок туругун келгизген туран, инники сорукарга токтоото, Программа балдыкыныларын билгизинерде. Элбэх тарзалин уонна саргизер үлгүлөр мытылалларын үрдүнэл улууска криминалной балдыкынына тулсубат. 2001-жыл түмүгүнөн буруйу оңоруу асылы сылаабыар 15,3-жырылышан үрдэгте, барзакан уонна үлүлүчү нарахан буруйдары оңоруу, уругу ахсаана эбилинино-2000-жылга 67 бу-онолорына 2001-жылга 72-гэ тиниде. Саалах-септэх буруйу оңоруу уонне халаабыннар эбилинилеро дыксийнерер. Саастарын ситэ илик ололор буруйу оңоруулара асылыт жылга уругуттан элбегте. Уоксозил балдыкыны-майгыны уугуттаан, улууска барзодок барзодоктугэ, буруйу оңорууну утары оңуууну куутуудуга аналгизх программо ылылгыга наада буолбугуан сессияда анал болтуруусу килгизилинсе.

[illegible][illegible]

ларийг санааларын үлэлжинилэр. Программ, сорох
хөнөрүүлэр киллэсэн туран, шалхына.

Июнигаан, "Үзнийг предпринимательствонь уонна дээрх-
тах буюуны өвөөтүгүс сыллаах Программатин бигэргэтин"
ботлуурда харууно. Информацины ачыгый предпринимате-
льствонь өвөөтүгүс улуустааг фондатын директора С. М. Бельх
онордо.

Ачыгый предпринимательствон даярктаныга улуска 600-чак киби учуска турар. Кинилер 4 хайыстанан үзлчиллор-баһанай хайыаыстыктарга, атыч-орган, аныгу сгоруу, производствон сайыннары: 1999 сыл ахырыны кыта предпринимательствон байур фонду тармиллыкта. Билиги бу фонду салаадакчытан С. М. Болюх үзлчил. Ачыгый предпринимательлер сабиэттарин 7 кибиэк координационнай сабиэт сүрүнүүр, председател улус баһылыгин бастагы солбуйаачы П. Н. Мишкин. Тэрөөһүгүз мань таһынан 2 общественнай тармиллыктар-предпринимательлор улустаагы сабиэттэрэ (председател Е. Г. Санжеева), дыктар предпринимательлор ассоциациялара (председател С. Н. Катаюнова).

Программаны дуулалыг "Күнэй" ХЭО директора И.Н. Петрова, маху танастыр комбинат директора Г.Г. Монастырев, Ойлаг нэһилэсигин баһылыгы Е.Е. Ноговицын, улус баһылыгын

бастагы солбуйааччы П. Н. Милшин ачыгыш предпринимательство суууеуэр туруутугар көмөлөшкөргө, республикагаан бына кредити ылыны тохототөргө, үлө салааларын канзатөргө эттилер. Ачыгыш пред- сыйлаах програмима ышылдына.

"2002-2005 снлларга Чуралны улуулугар культура сайдыгын тус снлллах Программатн бнзргэглн" боллуруулугар информатцны культура управленннн наалыннга М. Т. Снбнряков онгодо. Программа култура бары злглэглн хабан, тултулугар убухарчнны бнлаанна онголлулугутн бнлэгнзэн турэн шнллннн.

Тордус болтуруулган "Улууска электро-уогунан хааччылыгыны тупсары дьаһалларын тупуука" киллэриллинэ. Информацины РЭС начальнига Ф. Ф. Барашков огордо. Кини улууска электрической ситим линиялара 80 бырылыанга тийэ эргэриттарин, биллгин авария тахсыбатын хааччылыга, савхалланыыны тубаратыга сунал көмө курдук үлэлиилэрин этэ. 1975 сыл эргин туруорумтубут остообалар суулар кутталара үөскөбүтүн, малыха улуус бэйэтин кууһунэн огорого кыаллыбатын билэстэ. Холюбура, Болонго Чуораайытта алааһыгар куулга турар остообалари (6 км усталааха 40 опора) көһөрүүгө 3 мөлүүгөн 170 тыһыынча солкуобайдаах үп ороскуоттанна. Урукку соххозлар сайылыктарын трансформатордарын, проводтарын чааһынайдар ийиыктары суох илан туһаннылар. Киминэн дохтурдууламат линиялар бааллар.

Бу боллурууска депутат Н. В. Оконешидзе, Телел изилилгин башлыгы И. Н. Аммосов, Армылаах изилилгин башлыгы С. С. Морфунев, Чуралчы сэмканын башлыгы М. Н. Саввина савналарын үлөтинилер. СР Государственной Муньсадар, Промышленность, Якутэнерго АО-га улууун электро-уотунун хаачылыг проблемаларын быһаарыга көмөлөрдү тулу отурукка себүтүр туһайлыгыбыз быһаары ылынына.

Бессия бийаарыгынан Диринг-эзэри оро музыкальной ооску-
сатыгар Посельская Акулина Васильевна, Мындагавайтаары
"Кулук" оро экологической-чадигирдэ киинигэр Пролодияко-
нов Николай Иннокентьевич аатарга ингариллина. Улууска, рес-
публикага уруктэһин, физический культура уоска спорт айгыг-
эр киллэриг кылаатын иһин Шадрин Алексей Спиридоновича
"Чураччы улуутун бочуоттаах гражданина" аат ингариллина.

А. СЛЕПЦОВ.

Хаартыскада: Улуус Мунбаадын депутаттада сессия кэмнээр

[illegible]

"Тоғурук остулу" салт-анына баһылыгы М.Н.Саяна саалаһын ыштыта, Кытайны алыуылар: улуус аһылытын бастагы со-буулачы П.Н.Мишкин, "Мелнортот" ГУП кылданы аһылыгы В.Е.Моро-в, бу төһүттэ мастыра Н.Нолесородов, улуус-ары айыылды харьмстабын инспекциятын ма-

чланыга В.М.Монастырев, инженер П.П.Макаров, санэпиднадзор кишин кылабынай врач С.В.Готовцева, дыз-уог, коммунальней халпайыстыба управленистын, сир комитетын уо. д. а. тэрилтэлэр, сэлээнэс түөлбэлэрин бэрэстэбинэллэрэ.

Бастакынай бойзетин санаатын бу проблемнай боппуруюну көтөхлүт ыста-
тыйылар авторлара Е.И. Га-

собоо мэддэл. Итгэнээ сага бичигт туу, күүлү дүргэтин сүрээх сыналаах, элбэх бирезмани эрэйэр үлэлэр буолалларын, бырайыгын да үлэтигэр үп дэбигис кесто охсубатынан, күүлү көһөрбөккө, бодорготуу үлэлэрин мыйтыахха дигэн санааларын эттигэр.

"Төгүрүк өстүөл" кыт-
тылаахтара ачатан олорор
күөлбүт туһунан бэйэлэрин

βοηθῶντος.

Мелиоратор В.Е.Макаров: "Өлүнэ уута сотору кэминэн Чурапчыга кэлэр кыара суох. Бырайыак быһымытынан Лампа быһытын бэтэрээ өтүгүр Нэдиингэ 100-чэкт гектардаах дулга быһыллыахтаах, 3 км кэрингэ ханаада хайыллыахтаах, Ойулуун, Бэрэ, Хатылы быһыттар арамыонунан тас кутулдууахтаах" — диэн Өлүнэ

Экология

"ТӨГҮРҮК ОСТУОЛ" КЭННИТТЭН САНААЛАР

бишээ этгэ. Кини Чурапчы күөлүн көһөрөн баран, уюлбутун кэннэ дигригэтэргэ, күөл эрбээ өттүн быһыттаан, күөл илан сымтар сабардаммын аччатарга, тул өттүтэр биэрэти бөһөрөтөр, ирбэт тогу харыстыыр сымалта мастары олодорго туруорушта. Бу этии сүннүүнэ специалист мелиоратордар В.Е.Макаров уонна П.П.Макаров алдьатар доһөнүн, күөлү көһөрүү олус сэрэхтээбин, табыллыбатаарына күөлбүтүн олох да күүтүрүөхпүтүн.

санааларын этгилэр, этгил-
лэрин килэрдинэр.
Үгүстөр Олүөңз уута кэл-
эр дээрн күөлү
көһөрбөккө, оттон саас уу
кэлэз түбэлтэтинэр Хаары-
лаах бааһытын наметтарга
этгилэр. Онон бу болпурус-
оо калын да кээсэтинтэн
үчүлүбэт.

Б.И.Губышев туруурсуута саамай септөөх, бириэмэтигэр көтөбүллүбүт бопсурус. Ол эрэри, мин саамалбар, күөлү көтөрүү, диниэтэти, күөл уугун сабардамзэн аччатыгы сөмбөдүмэни, кыаллыбыт тааны

өрүс уута этэр курдук дэб-
гис кэлбэтин өссө
тоһордоон бэлитэтэ.

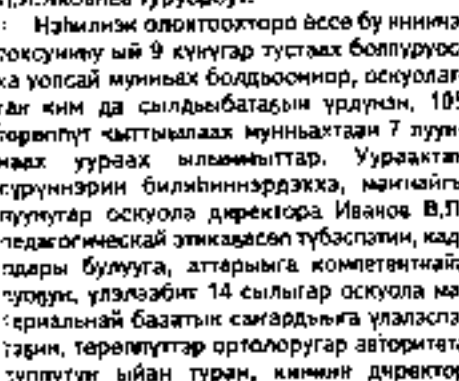
Улуу сүбүүнүгүн бастагы солбуйааччы П.Н. Мишкин Өлүөнэ уутун Чуратчыга аралымыга элбэх үк, үп, биризмэ нилалтын, онно бырайык үлэлэрэ садаламныттарын этте. Онон бу боппурус чуолкайдымга, өссө да уһун биризмэ күүтэбит быһыылаах.

Специалистар да, атын да дзон синааларын истэн баран, маньнык түмүктөргө калдым. Бастатан тууан,

Кураангта дулбатын бие-
тэрэн туравбит, билигнн от
дулба үүмнүт буолуохтаа.
Минн этимн дигн судургут.
Нэллмн бйраратын уутун
сүүрдэр сүлбэтиннэн саас
сир уонча см курдук ирби-
тинн кэннэ таһаастаах пез-
техохтаратынн тодо кэста-
ригэххэ, оччобо урах уута
коляс устун сүүрэн, этэр
ханаалбытынн бэйэтэ, туох
да ороскуота суох, онорюу.
Бэлэм конгүс устун уу
сүүрлүөбө. Оттон дулбатын
уу түстэбинн кэлин да бис-
тарияахха соп.

Баатар, хүрвэн дэмлэлт
кэллэхтэринэ, уута сий-
иныйн хотон, күөлбүт урук-
ку хэтигэр түэтэринэ дэ-
конүлэ. Бу туругунаа күөлү-
кызыан бодорголпөккүн,
санаа эрэ барата, бырайыак
онгорторо сатаамыхха,
харчины туйата суохха,
прескуоттаанын буолуо.
Өйү-санааны күөлү алд-
анымстан быһһымыга
ууруохха, күөлбүт алдыны-
мын бары турунаа
комүскүбүм!

И. КСЕНОФОНТОВ

[illegible]

Оттон үүрэх управленийның инспектор-
ской-методической отделын начальниги
Е.Н.Ериолаев, хырдык, оёкуолалар д-
ректордара олус көңүл-боско барылар
баар чачы буоларын эгэ. Ол курдук, оё-
олалар бэйэлэрин бэйэлэрэ бэс билин-
туспа бюджеттаах улахан тэрилтэ буо-
ларын, индустриктэр дьаһалаларыт-
түтүлүгэ суохтарын ийде. Биэр өмүк сөр-
оёкуолалар директордара өмкөөр ул-

Дьаһалта Сабьэтин уураактык чааһыгар төрөппүттэр итэбэллэрин сүтэр бинтэринэн итнэннэ оскуола салаалтаг бөдөн итэбээһири таһаарбытынан оскуола директора В.П.Иванову, оскуола директорын үөрэх чааһытар солбуйааччы М.С.Винокурованы үлээрттэн боскулурга, оскуола научнай үлэбэ салайааччыта Е.М.Иванованы үлэтигэн тохторго диктуйаарынына. Төрөппүттэр, укуйааччы, оскуола икки ардыларыгар тыһааһыннаа сыһыан үөскээбитин билэ сылдьан эрдэттэ дьаһал ылбатабын, эппитиэхинэн көмүспүтүн иһин нэһилиэн баһылыта К.Н.Жирковка быыгабар бэрилиннэ. Ичинники уураактык эбээһинэстиир лууһунар үөрэх үлрүлөһүтүгэр, нэһиликтэр баһылыктарыгар ылкынылар. Бу боппурорду олунуу иһинэн бары оскуолаларга, төрөппүттэри истинигэ-билиһэ, дьүүлээһинигэ таһаарар уураактык.

С.СМИРНИКОВА

дэмжит хамаандатыг ар минирэн Японийн Токио хуурагчаа аан дайду уолдтатгаг түхүлэгтнэг бэвие мизстан билмэгэ. Ити, билэн тулар, Сака сирин тустуут сага улахан спорка таксан эрэг хэмгэгэр улахан ситинхээр этилэр. Үс бинрг төрөөбүг уолдтатг ССРС сүүмэрдэмжит хамаандагыг ар минирэн күрэхтэниилэрэ сөбүмэр суол уонна үтүө колдубур буолара чэхчи.

Биниги хөлүнэ дьон кинилэр көбүөргэ кинирэн чабылхайдык киирсэллэрин көрбүт дьолдоохтут. Мин билгич дабаны харахлар илэ көрөбүн Семан Морфонов көбүөр кыстыгыгэр кинирэн салбырба хамсаанылары өссөрөн этин-синини "титатэри". Уонна дэныайын туһугар чабылхайдык киирсэрин. Оччоттон

(Бүгүүтүн 3 стр. көр).

Доруобуйа национальнай күнүгэр
анаммыт декаданы көрсө

КЭПСЭТИКТЭ ҮНҮҮҮРЭБЫН

Россияда физкультура уонна спорт сайдыытын государственнай таһымнаа таһаарарга Госсовет уураах ылынна. Олус сөптөөх дөһөһүл дьин биһирээн хаһыат нөҥүө санаа атастаһарга холоно-бук.

СР бастагы Президент М.Е. Николаев олоһу уруттаан көрөрүн өссө төгүл итэйдим. Кини была-аска кэлээт республика ийигэр олорор бары норуоттар доруобай, чөл олохтоох буолууларыгар ураты болгомотун уураан, араас дьаһаллары олоххо киллэрбитин туһуларынан буолабыт. Ити дьаһаллартан сүрүн-сүрүннэрин бэлиттээн аһар тобоостоох.

М.Е.Николаев 1 №-дээх аймаада доруобуйа харыстабылыгар аноммута төрүт сиктистээх эбит. Норуотун чөл олохтуур ыраа бастагы Президент дууһатын ар эрдэттэн иитиэхтэммит. Бүһүтэ, олох хаамыытын курдат-тыа көрбүт. Физическэй култура уонна спорт — бары көлүөнэ дьон олохтук аргыһа, ордук эдэр ыч-чакка. Президент дьаһалынан ту-туллубут "Туймаада" стадион, "Самородок" бассейны, Мед-кинн, Ийэ уонна ого киинэ, о.д.а. — бу барыта норуотка туһулааммытын айдуур кэммит буолла ики. Маны барытын Михаил Ефимович Моск-аада көхсүтүгэр сүтэн илдибэт. Хата, бу туһулар үйэлээх буолу-уларыгар кыһаныахха баара. Президент физкультура учуутал-ларын, тренердэр үлэлэригэр ураты болгомотун уураан, кириллэрдик хаста да көрсүбүтэ, физкульту-ра уруогун чааһа нэдиэлэ 4-кэ тийбитэ. "Саха-Азия оболоро" — аан дойдутаагы оонньуулары та-рийэн ыыттарбыта. Бу барыта — үүнэр көлүөнэ кэскилин туһугар, оболор дьарыктаах буоллуннар,

арыгыга, наркоманияга охсуллу-батыннар, төрөппүттар маньаха куус-көһө буоллуннар дьин. Кини үөрэрэ — бу дьаһалы Саха сирэ Россия атын субъектарыттан урут-таан дьаһаммыта. Биһиги респу-бликабыт ытар үлэлэрэ ити дьаһалларга төрүт буолбутун ми-нистр Н.С.Сивцева телевизорунан эппитэ. Онуоха биһиги улуус-пут республикада инники күөҥүз иһэринэн кизн туттуохтаахпыт, ураты эппизинэстээхпитин өтөтүтүн эмэнигэр тийэ өйдүөхтээхпит, ситиһилибитин чингээн иһиэхтээхпит, олохтук-гар-дьяахпыттар тумулук тутту-охтаахпыт.

"Чурапчы — спортивнай оро-йон" дьин үтүө аалпытын ылары ситиспит дьоннору ахтан-санаан аһар тобоостоох. 1950-нүс сыл-лар сабаланыыларыгар "Колхоз-ник" общество тэриллэбитэ. Председателин А.К.Софронов аноммута. Колхозтар председа-теллэрин кытары уопсай тылы бу-лан, обществога усулуос кири-тин кыһа дьаһайбыта. Ол түмүгэр элбэх өрүттээх үлэ ыытыллыбы-та. Остуол тенниһин, бокс, волей-бол, чөлчөк атлетика у.д.а. кур-дук көрүҥнэр республика атын улуустарыттан урутаан сайдыбыт-тара. Онон маассабай физкульту-ра сайдыта биһиги улууска А.К. Софронов аатын кытары ыкса си-бээстээх. Эһил Афанасий Кири-кович төрөбүтэ 75 сылын көрсө кини аатын ааттатар бэлэз дьаһаллар ыытыллыахтара дьин эрэллээхпин. Маассабай спортив-най үлэлэр ССКП райкомун, рай-исполком көмөлөрө суох ыытыл-лар кыахтара суоҕа. Чурапчылар дооллоругар алларааттан анныы күүһүрэн ити тэрилтэлэр са-лайаччылар улахан көмөнү

онорбуттара. Ол курдук, С.Н. Но-говицын, С.А. Иванов, М.Н. Се-менов, Е.М.Филиппов, И.П. Листи-ков, Р.Р.Бурнашев, С.Г. Охлоп-ков, Г.М. Сысоятин, М.Е. Перня-ков, С.П.Макаров, А.Е.Филиппов, А.А. Шадрин, Г.Д. Ефимов, И.Д. Неустроев итиннэ колхозтар председателин, совхозтар ди-ректордара Т.Тоскин, Н.Ботучин, Е.П. Коркин, И.И. Сивцев, Р.А. Филиппов, Е.С. Николаев, М.Р. Яковлев, А.В.Ефремов, М.И. Бе-лык, С.И. Сергеев, Е.Е. Васильев, В.П.Чичигинаров, И.Н.Аммосов у.д.а. ааттара эдэр ыччаттарга үтүө өйдөбүлү хаалларан, куруук махтал санаалаах сылдыахтара. Чурапчы улуутун комсомол олох инники күөҥүгэр этэ. Секретар-дар Э.И.Монастырев, Н.М. Клад-кин, Д.Д. Дьячкова, И.С. Кузи-мин, Ф.Р. Иванов, Л.Д. Барашко-ва, Н.Н. Хоманов, В.Е. Попов, спорткомитет уонна "Урожай" об-щество председатели А.К. Со-фронов, Е.М. Феоданов, Е.В. Пу-дов, В.Н. Оконешников, С.С. Пи-нигин, В.С. Дьяконова, Н.П. Федо-ров, С.С. Романов физкультура уонна спорт сайдыытыгар эмиз үгүс сыраларын уурбуттара.

ХАЙДАХ ДЬАҤАНЫАХХА, ТУГУ ОҢОРООХХА?

Бастатан туран, 2002—2005 сс. хабаан спорт улууска сайдыытын концепциятын оҥоруохха уонна Улуус Муһуһаар бигэргэттэри-эххэ. Анал комиссия тэрийэн кизн далааһыннаах, инникини түстүүр концепция оҥоһулларын си-тиһиэххэ.

Иккитинэн, ЧФКСИ (ректор М.Д.Гуляев) инники сайдыытын түстүүр дьаһал ыытыллыахтара. Ректорат инники сайдыы туску-лун оҥорторугар эрэллээхпин, ол эрэри, кыах үөскээбитинэн, урукку көрүүнү саналыы сөргүтэр сөп буолаары.

Үсүһүнэн, улууска сөптөөх спортивнай саалалар тутулуну-лар. Балары көдүүстээхтик туһаныахтаахпыт, айгыраабыт

спортивнай базалары бөбөгөтүү үлэтин кэмгэр ыытар хайаан да наада. Итинэн сибээстээн, олох-торун Чурапчыга спорт сайдыыты-гар анаабыт, дьон-сэргэ биһирэ-билин ылбыт, кэлин да уос но-моҕор сылдыахтарах дьоммут-А.К.Софронов, Д.П.Коркин, П.Е. Барахсанов, К.С.Постников аатта-рын кэриэстиир тутууларга сана-абын этиэхпин баҕарабын. Мин кириллэри кытары алтыспыт, бири-гэ үлэлээбит дьоллоохтун, онон санаабын этэр бырааптаах курдук санаабын.

Д.П.Коркин аатын үйэтитиһэ баалай да үлэ барда. Кини сүдү киһи, мин онуоха санаабын этих-пин кыаһым тийбэт курдук.

А.К.Софронов аатын үс сыл би-иргэ үлэлээбитим. Кини аатын 1969 с. үлэзэ кирибит, очолорго республикада тыа оройуоннары-гар суох физзал сүкпүтэ. Дьэ, бу дьин бүгүҥнү күннээххэ улахан өрүмүөҥүз наадыар. Ого спор-тивнай оскулатын директора В.С. Дьяконова смета оҥорторон улуус дьаһалтатыгар биэрбитэ ик-кис сыла буолла. Афанасий Кири-кович эһил төрөбүтэ 75 сылын туоларынан, капиталнай өрө-мүөн үлэзэ бараара булгуччулаах.

22 сыл устата ыал олоһубут, идэбитинэн биэр үлэлээх Поли-карп Егорович Барахсанов уон-на кини дьин кэргэниһи үчүгэйдик билэбин. 1992 с. үлэзэ кирибит, республикада тыа сирин улууста-рыгар ханна да суох стадион ки-ни аатын сүгэр. Былырыныгыттан ыла стадион хаһаайына ЧФКСИ. Бу стадион ситэри оҥоһуллуон на-ада. Ол курдук, сүүрэр сирэ сорох сиринэн күөрэ-ланкы барда, үчүгэй бөбө-таба олбуорданаах-таах, аны павильона кыһыннары үлэлиир ғына оҥоһуллуон сөп этэ.

К.С.Постников — сүүрбэттэн тахса сыл алтыспыт доворум-атаһым. Кини туһунан суруян бардахха бэйэтэ туспа улахан ыс-татыа буолуо. Константин Серге-евич кэриэһин үйэтитиһэ ылы-ныллыыт дьаһаллары кэмгэр олоххо илгэрээххэ. Быйыл сай-

ын төрөбүтэ 70 сылын туолуох-таах. Ону көрсө доботорун ах-тыы кириллэргэ тахсара буоллар. Ахтылар кириллэргэ бытаанын туһунан Р.Р.Абрамов муһатыһы-тын кытары сөбүлэһэн туран, туһаннаах дьон тизгэйэллэригэр көрдөһүөм этэ.

Төрдүһүнэн, физкультура учу-уталларын престижтарын үрдэтти-тин туһунан. Чурапчы улууна чакчы да үлэлэригэр бэриһилээх манньык учууталларын кизн туттуох тус-таах. Мин кэмэр И.Е. Захаров, И.Н. Попов, В.М.Жирков, Н.А. Оконешников, Д.Г.Давыдов, Г.Н. Аммосов, К.В.Макарова у.д.а. сыралар үлэлээбиттэрин махта-на ахтабын. Билигин кэм физ-руктарыттан Н.Н.Адамовы чорбо-тон бэлиттиһим. Кини СР үтүөлэ-эх учуутала буоларга чакчы бэ-лэһинээх, таһымнаах, сөптөөх киһи.

Бу кыра ыстатыйа туруоруллу-бут болпуруоһу барытын хаппат, онуоха кыах да тийбэт. Дьон-сэргэ өйүүр кизн хабааннаах, та-былынааһына омук быһыытынан өссө сириздир дьаһал тахсыы-тыгар санаабын үлэһиним.

Кини барыта спортсмен буол-бат. Бэйэ доруобуйатын тупсары-ыга, эти-сини уһугуннарыыга физкультура ороула туһунан да кыайан кизимэмэт. Дьэ, маньаха нэбилиһиннэ кизн аранатын хаба-р үлэ көрүннэрин таба таһаарыахха. Маньаха, бастатан туран, табагы, арыгыны утары былааннаах үлэ-ни ыытыахха. Иккитинэн, кини ис-туругун уһугуннарыыга бэдьиэн сүүрүү уонна хайыһар кулуупта-рын сөргүтүөххэ. Үсүһүнэн, сар-сыардаагы зарядка хас биридин киһиэхэ олоһун сүрүн ирдэбилэ буоларын ситиһиэххэ.

Чурапчы дьонно бу болпуру-оска бэйэбит санаабытын үлэс-тиэххит, кизн кэспэтиһигэ таһаарыаххыт дьин эрэллээхпин.

Виталий НЕУСТРОЕВ,
1969—1971 сс. оройуоннаагы
спорткомитет председатели.

УОЧАРАТА СУОХ СЪЕЗД

Соторутаабыта Дьокуускайга Саха Республикатын Коммунистической партиятын общественной-полити-ческой тэрилтэтин уочарата суох XI-с съези буолан ааста. Бэбээскээ уон биэр болпуруос көрүлүннэ. Олор-тон биэр сүрүн кэспэтиһэ турбут болпуруонунан СР коммунистической общественной тэрилтэтин респу-бликанской тэрилтэзэ уларытан тэрийин буолла. Маны таһынан Коммунистической партия сана устаабын, программатын ылыныыга кэспэтиһэр ыытыллылар. СР Президентэ В.А.Штыров, уокурук кылаабынай фе-деральной инспектора Р.Ю.Шипков ээрдэлэрэ дохсук ытык таһынан көрсүлүннэ.

Биһиги улууслуттан бу съези С.Е.Кожуров (Болугур), В.В.Попов (Чурапчы сэл.) делегат буолан, от-тон С.И.Никитин реском чилиэни быһыытынан кыттыыны ылылар. РФ Коммунистической партиятын Саха сиринээги отделениетын бастагы секретарынан А.Н. Алексеев, иккис секретарынан В.Н.Губарева талылы-нылар.

"СО" корр.

ДЬИЗ КЭРГЭН ЭКОНОМИКАТА

ЭЛБЭХ ОБОЛООХ ЭДЭР ЫАЛГА

Чурапчы сэлэһиннэтин улаата-иһини турар арбаа дэриэбинэтигэр "Куобалы" үрэх үрдүгэр аныгы сир-инэн олохтоохтук оҥостубут, түөрт кэрэчээн кыргыттардаах Коркиннар дьин эдэр ыаллар оло-ролдор.

Дьин ис-тас көстүүтэ киһини эр тардар тупсабыт. Эдэр ыаллар дьоннорун, доботорун көмө-лөрүнэн кизн, сырдык-сылаас, лаарынан санааара турар дьини 1998 сыллаахха тутан таһаарбыт-тара. Ыал абаты Николай Николае-вич. Чурапчытаагы уоттан быы-тыыр эгэрээт диспетчеринэн үлэ-лиир, ийэлэрэ Анна Михайловна "өлөйгөн төрүттээх, ССРС Госу-дарственной бириэмэтин лауреа-та, сылгыһыт М. С.Толстоухов-ыһа, идэтинэн улуу аан итэтиһи-иэ, 1992 сыллаахха киһини буолан элэн, холбоһон олоһуруттара 10 ылын туолла.

Бу ыал 1998 сылтан дьоннорун көмөлөрүнэн кэтэх хаһаайыстыба

тэринэн, сүөһү тутан, ынахтарын сылы эргиччи ыылар, куурусса-лардаахтар, сибииннэлэрдээхтэр, биэлээхтэр. Онон бэйэлэрэ оҥорон таһаарар бородууксуу-аларыттан эти, сымыыты, үрүк ас арааһын толору туһана олоһол-лор. Үрүн астан издээгэйтэн сыры-гар тийэ астаналлар. Кыстык ый-дарыгар анаан арыы, сүөгэй ууру-наллар.

Төлөй нэһилигэр дьоннорун кытта кыттыһан оттуур сирдээх-тэр. Сайынын оһурут аһын араа-һын үүнэрэллэр, кыһын сириллэ-ригэр, холобур, былырыын оһуруну, помидору, халпыстаны, бакла-жантан икраны, кабачогу, моркку-бу, о.д.а. хаһааммытара уонна бу бородууксууларынан дьоннору-гар көмөлөһөллөр. Айылбаза бары биригэ сылдьан тэллээдээн туһуулар, хатараллар, сир аһын дэлэччи хомуйаллар. Аастыт күһүн оһуруоттарын сирин икки төгүл улаатыннарэн кизэллэртэр. Ис-тас үлэзэ бары тэннэ сылдыаллар.

Ыал ийэтэ Анна Михайловна уран тарбахтаах иһтэһиннэ, дьон көрдөһүүлэринэн кыһынны бэр-гэһэттэн сарыныахха тийэ тигэр. Оболорун бэйэтэ тигэн таһына-раарын ордорор. Миннигэс астаах хаһаайка, ким да көрдөһүүтүн быһа ымамакка төрт астыһага са-каас ылар. Дьон кини астаабыт аһын, тикит тахастарын хайгыт-тар. Ити курдук дьаһанан, орто ыал таһымынан тийинэн олоһол-лор. Онуоха кыра эрдэхтэриттэн үлэзэ таһаан, үөрэтэн-нитэн таһаарыт төрөппүтэригэр мах-талларын этэллэр.

Эдэр ыал сэлэһиннэ дьаһалта-тын дьин кэргэниһэ киһини кытта

сибээһин туһугар. Анна Михайловна "Куобалы" төүлбэ саалааһыны-нан үлэһини сылдыахтара. Дьин кэргэн киһини тэрийитинэн 2001 с. ыам ыйыгар "Бастын тизгэн" номинация хаһаайынынан, "Эдэр ыаллар" конкурса бастагы миэстэни ыытытара да кириллэр үлэлэрин, олохторун дьаһалтарын үчүгэй өттүнэн кэрэһилиир.

Сүөһүлэрин өссө элбэтэн, үү-тас туттаран дохсоттарын үрдэти-нэр бадалаахтар. Элбэх оболлох ыал сүөһүтэ суох олоһорго табыл-лыбатын туһунан санааларын үлэстэллэр. Бу энэр мэчирээн сир-э өлгөм үүнүүлэһин астынан бэ-лэһитиллэр. Эдэр ыал салгыы бу курдук тэринэн олоһуруна бөбө туруктаах ыал буолуо дьин санааза кэлэбин.

Вера ПЕТРОВА.

Хаартыскаларга: эдэр ыаллар хаһаайыстыбаларыгар.

КӨНҮЛ ТУСТУУНУ СЭНЭЭРЭЭЧЧИЛЭР ЭРЭНЭБИТ

(Бүтүүтэ. Иннин 2 стр. көр).

бачаага дьирри ханнык баҕарар ылсыбыт дьаһалтыгар иннин ю-мизэх да биэрбэт туһугар дьүүкүөрдээхтик кирисэн, олох олоһон кэллэ. Билигин төрөбүт дойдутугар Арыылаахха нэһили-эк дьаһалтатын баһылыгынан таһаарылаахтык үлэһин сылды-ар. Кини олоһун-дьаһабын, үлэ-тин-хамнаһын үтүө холобур быһыытынан өрө тутан сыаналаан республика биллиилээх журна-листара А.Григорьев-Чой, В.По-сельский, К.Гурьев "Саха сирэ", "Республика бүтүүнэ", "Дьулуруан" хаһыаттарга суруй-дулар. "Мин Саха сирэ — XXI-с үйэзэ" хамсааһына биһиги улу-устуг үлэтин билиһиннэрэр "Үтүө дьыала хамсааһын: бөһүөлэк сана көстүүтэ" дьин республика-аан бастаан тахсыбыт кинигэзэ Семен аата ааттанна. Итинэн этэн турар, билигин Арыылаахха ту-туллан үлэзэ кириэрэ турар спортивнай саалаага бырааттыы Морфуноттар ааттарын итэрэр саамай сөптөөх дин саныыбын.

Аастыт сылга Саха сирин тус-туугулар чарылхай ситиһилэр бу-оллулар. Герман Контоев аан до-йду чемпиону үрдүк аатын ылла,

кинн биригэ төрөбүт быраата Александр бу турнир бороонса медалынан наҕараадаланна. Олимпиадалар үрдүк пьедестал-ларыгар тахсыбыт үс тустуук уолаттарбыт Монреаллаагы XXI Олимпиадага өрөгөйдөөбүттэ-рин, килбизиннээх кыайыларын 25 сылын турбут кэрэ-бэллэзэ ки-мигэр бу ситиһин кэлбитэ эмиз туспа ураты суолталаах. Олим-пийскай чемпион Павел Пинигин биэр дойдутаахтара, Холтобо хоһуун дьонноро, Дириннээги аг-ро-оскуола коллектива бэртээхэй тустуу саалатын тутан бу бэллэ-түгэннэ үлэзэ киллэрдилэр уонна бэйэлэрин аатырбыт тустуук уол-ларын аатын үөрдэ-көтүтэ итэр-дилэр.

Бу үтүө холобуру дьонуннаах-тык ылынан, Арыылаах нэһилиэ-гин олохтоохторо, Чурапчы улуутун дьонно-сэргэтэ инн-бии Морфуноттар көнүл тустуу Саха сиригэр сайдарын туһугар кил-лэрбит кылааттарын диригник сыаналаан, кириллэр ааттарын Арыылаахха туттуллубут спортив-най саалаа интэриһтэрэ дьин көнүл тустууну сэнээрэр дьон эрэнэбит.

Павел ФЕДОРОВ — Сомоҕо, журналист.

Автор сурутгар ажиллар сайнга редакция
позициятагтар мэддэн сөн түбэлэр
буулбатах. Суруткагга мүнхэлэр чухчылар
кырдыктаахтарыгэр ашигтайнэни
автор тус бэйлэгэ сүгэр.